

Posudek bakalářské práce

Jany Georgievové

Přejímky z francouzštiny v současné bulharštině

Jihovýchodoevropská studia

FF UK 2013

Bakalářská práce Jany Georgievové (54 str., 14 str. přílohy) řeší **aktuální téma** výpůjček do bulharštiny z nikoli mainstreamového hlediska tolik popisovaných anglicismů, nýbrž z hlediska výpůjček z francouzštiny, galicismů. **Inovativnost** tohoto pohledu potvrzuje i fakt, že v bulharštině byly galicizmy popisovány soustředěněji naposled v 60. - 70. letech minulého století. Jak ukazuje práce, nikterak to neznamena, že k tomuto tématu není co dodat, ba přímo naopak. Navíc je zde zajímavá okolnost, že podle dosavadních popisů představují galicizmy nejpočetnější vrstvu přejatých lexémů. Autorka tuto informaci přejímá (od T. Bojadžieva) a spravedlivě poukazuje na potřebu nových kvantitativních výzkumů a především zohlednění výskytu galicismů proti anglicismům v užívání, nikoli jen v slovním repertoáru bulharštiny.

Autorka velmi pečlivě shromáždila **veškerou relevantní literaturu** přímo ke galicismům, ale též její teoretická základna z hlediska jazykového kontaktu, sociokulturní a sociolingvistické situace v průběhu vývoje spisovného jazyka, jakož i teorie přejímání je **velmi solidní**. Svědčí o tom již jedna z úvodních kapitol nazvaná **Pojmosloví**, kde vez zbytečných podrobností stručně a výstižně definuje pojmy, s nimiž pracuje, jakož i úsporně formulovaná kapitola Současný stav zkoumané problematiky. Ve svých soudech je autorka velmi uvážlivá, opatrná a realistická.

V úvodu práce nad tématem a po seznámení se s odbornou literaturou si autorka stanovila **cíle práce a hypotézy**, jež posléze ověřovala na vlastním materiálu v porovnávání s doposavad publikovanými popisy galicismů v bulharštině. Velmi cenné je, že problematiku zahrnutou do bakalářské práce vnímá v kontextu daleko širším (v této práci popisuje inventář galicismů, uvědomuje si však, že neméně důležité je věnovat se jejich užívání a fungování v jazyce, přičemž chápe první polovinu 20. století za klíčovou pro současný stav, zajímá jí též bulharsko-české srovnání, kterému se v této fázi práce věnuje jen sporadicky), přitom si vytyčuje i vlastní další badatelské úkoly (tuto fázi práce zaměřuje čistě synchronně, ale uvědomuje si nosnost tématu i pro diachronní analýzu, a to až od dob obrozeneckých). Skutečnost, že se **původní hypotézy velmi dobře prokázaly na materiálu**, svědčí o schopnosti jak dobrého porozumění samotné jazykové struktuře, tak i schopnosti a využití existující odborné literatury a zhodnotit její přínos. O velmi dobré přípravě také svědčí to, že stanovených cílů plně dosáhla.

Zároveň si velmi dobře uvědomuje, jak její **vlastní materiál excerpovaný ze slovníků limituje komplexnost popisu vybraného jevu**. Představuje přes 3000 (ze slovníku *Rečnik na čuždite dumi v bylgarskija ezik* 2011 v porovnání s dalšími slovníky) excerpt charakterizovaných z různých hledisek a podrobně analyzovaných. Příloha poskytuje jejich celkový abecední seznam. Je škoda, že autorka v příloze neuvedla i jiná řazení materiálu, jež při výzkumu realizovala (slovnědruhové, retrográdní, podle sémantických polí, podle slovtvorné struktury apod.).

Cílem autorky byl komplexní popis galicismů jako lexémů, tj. jejich lexikální (slovnědruhov), grafická, zvuková, morfologická a sémantická analýza včetně některých pozorování týkajících se jejich stylové stránky. Tomu odpovídá i struktura práce. Před konkrétní strukturální analýzou však autorka rozebírá typologii galicismů (z hlediska způsobu, jakým se do bulharštiny dostaly, z hlediska původu a z hlediska výchozího jazyka či zprostředkujícího jazyka). Tato hlediska budou zajímavá ve fázi diachronní analýzy, v této práci jsou jen zmíněna, aniž by se tato klasifikace dále využívala. Vychází z bulharské teorie, kdy při přejímání je možné sledovat dva typy procesů, adaptaci a asimilaci, přičemž není vždy zřejmé, že oba typy vývojových tendencí musí být v časové posloupnosti (mohou probíhat současně). Nejpodrobněji je zpracována zvuková analýza galicismů, v níž také autorka odhaluje nejvíce nových závěrů, které její materiál buď zvýraznil, nebo dokonce poprvé odkryl (odchyly od zákonitostí postižených v odborné literatuře a jejich důvody). Tato část práce (kap. 11.) vychází z fonologického popisu francouzštiny a ukazuje adaptaci francouzského systému k bulharskému. Formou přehledných tabulek ukazuje střídnice v bulharštině, provazuje zvukovou adaptaci s důsledky, které má pro morfologickou adaptaci. Výklad je bohatě a vhodně exemplifikován, formulace jsou přesné.

Naopak více pozornosti mohla autorka věnovat derivaci od přejatých slov. Té se dotkla pouze ve vztahu s morfologickou adaptací a potřebou zařadit přejaté lexémy, především ohebné, do gramatické struktury bulharštiny, a poté i v kontextu s asimilací. Bylo by zajímavé věnovat se synonymickým řadám, pokud od galicismů vznikají a konkurenci domácích a přejatých derivačních prostředků z hlediska funkce a frekvence.

Sémantická analýza je v uvedené textové podobě dosti obtížná pro čtenáře, myslím, že synoptické zpracování do srovnávací tabulky by názorněji ukázalo, nakolik je třídění navržené autorkou nosnější, než doposud uplatněná třídění v odborné literatuře.

Práce je precizně vypracovaná. Z hlediska obsahového bych připomněla jen některé formulační nedostatky např. na s. 35 (12.1 Morfologická adaptace), skutečnost, že na s. 36 se hovoří o adaptaci neživotných maskulin, ale v příkladech jsou uvedena i personálie. Nejednoznačný je popis práce s korpusem (s. 17, Intercorp je univerzitní projekt). Poněkud nejasné je pojetí časově nevyhraněné neologie (s.12). Víím, že autorka používala pro zpracování bibliografie software CitacePro, ale nesjednotila transliteraci do latinky a řadu názvů nakonec uvedla v cyrilici. Jinak ale citace a odkazy jsou obsahově zcela v pořádku.

Práce obsahuje veškeré náležitosti kladené na bakalářské práce a svým obsahem se řadí jednoznačně ke špičkovým výkonům. Navrhuji hodnocení výborně a pevně věřím, že autorka naplní i své další badatelské záměry.

V Praze dne 2.9.2013

Prof. PhDr. Hana Gladkova, CSc.,

vedoucí práce